

Дата публікації

6 березня 2020 р.

КОНТАКТНА ГРУПА ГРОШОВОГО ТА ВАЛЮТНОГО РИНКІВ

Середа, 19 лютого 2020 року, 15:00-18:00

Київ, Інститутська, 9, к.306

Узагальнені підсумки дискусії

Заступник Голови Національного банку України Олег Чурій під час **вступного слова** наголосив на важливості створення Контактної групи грошового та валютного ринків (далі – Контактна група) як провідної платформи для експертного обговорення проблем, генерування ідей та напрацювання рішень з активізації розвитку фінансових ринків. Він окреслив найближчі плани роботи Контактної групи, запропонувавши сконцентрувати фокус уваги на питаннях запуску ринків процентних та валютних деривативів, а також удосконалення індикаторів (бенчмарків) грошового та валютного ринків.

Водночас Олег Чурій акцентував увагу на тому, що робота Контактної групи передбачає дорогу із двостороннім рухом, маючі на увазі те, що формування порядку денного засідань групи не є прерогативою лише представників Національного банку. Будь-хто із учасників Контактної групи може пропонувати питання до розгляду з огляду на власне бачення того, які саме проблеми на даному етапі є найбільш актуальними для розвитку фінансових ринків.

З **вітальним словом** перед учасниками засідання виступив *казначей Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) Аксель ван Недервеєн (Axel van Nederveen)*. Він зокрема, висловив підтримку з боку ЄБРР створенню Контактної групи, відзначивши, що для опрацювання питань ефективного розвитку фінансових ринків та удосконалення індикаторів (бенчмарків) грошового та валютного ринків вкрай важливим є залучення до цієї роботи не лише представників регулятора, а й фахівців з ринку. Це, зокрема, доводить і досвід тих країн (як розвинених, так і тих, що розвиваються), де подібні групи вже

створені та функціонують. Зокрема, участь представників ринку в опрацюванні питань удосконалення індикаторів (бенчмарків) грошового ринку сприятиме формуванню належного рівня довіри до цих показників, без чого неможливий активний розвиток ринку похідних інструментів. Аксель ван Недервеєн також зазначив, що найкращий світовий досвід у визначенні індикатора (бенчмарка) грошового ринку на сьогодні полягає у використанні для цих цілей індексів, обрахованих на базі незабезпечених угод овернайт.

Питання 1: «Контактна група грошового та валютного ринків: організаційні аспекти» (спікер **Олександр Арсенюк** – начальник управління оперативного регулювання грошово-кредитного ринку Департаменту відкритих ринків НБУ).

Під час розгляду цього питання було відзначено, що Контактна група є консультативним органом, який створюється з метою обміну інформацією та поглядами між Національним банком та учасниками ринку щодо актуального стану та шляхів розвитку грошового, валютного ринків, а також ринків процентних та валютних деривативів. Результати, які будуть напрацьовані на засіданнях Контактної групи, будуть братися до уваги Національним банком при ухваленні відповідних рішень, а також, у разі потреби, будуть передаватися в інші регулятори для відповідного розгляду та реагування.

До складу Контактної групи увійде 3 представника Національного банку та 25 експертів ринку, які будуть делеговані банками з найкращим рейтингом активності на грошовому та валютному ринках. Головою групи буде за посадою заступник Голови – куратор блоку «Ринкові операції» Національного банку, заступником Голови групи – директор Департаменту відкритих ринків НБУ. Контактна група збиратиметься, як правило, щоквартально і порядок денний засідань визначатиметься на підставі пропозицій членів групи. У якості головних спікерів при розгляді питань порядку денного вітається участь представників ринку.

Робота Контактної групи будуватиметься на засадах максимальної прозорості: усі матеріали, що розглядалися на засіданнях групи, а також узагальнені підсумки дискусії будуть публікуватися на сторінці Контактної групи офіційного інтернет-сайту Національного банку.

Присутні на засіданні представники банків висловили одностайну підтримку ініціативи створення Контактної групи та запропонованих засад її роботи.

Питання 2: Прогрес в удосконаленні індикаторів грошового та валютного ринків (спікер **Олександр Арсенюк** – начальник управління оперативного регулювання грошово-кредитного ринку Департаменту відкритих ринків НБУ).

В контексті розгляду питання удосконалення індикаторів грошового ринку представники НБУ презентували дорожню карту приведення Українського індексу міжбанківських ставок (UIIR) за кредитами та депозитами овернайт у повну відповідність до принципів, розроблених Міжнародною організацією комісій з цінних паперів (IOSCO). Найближчими заходами цієї дорожньої карти є створення Комітету оверсайту UIIR та удосконалення методики обрахунку індексу.

Комітет оверсайту UIIR буде органом, уповноваженим вирішувати усі питання, пов'язані із визначенням, адміністрацією та контролем індексу, зокрема: визначення та актуалізація методики обрахунку UIIR, розробка процедур внутрішнього контролю, розгляду претензій та уникнення конфлікту інтересів, розгляд результатів внутрішнього аудиту тощо. До складу комітету увійде 4 представника НБУ (які безпосередньо не залучені до адміністрування та обрахунку UIIR), та 3 зовнішніх представники, які будуть номінуватися Контактною групою.

Пропозиції щодо удосконалення методики обрахунку UIIR, які будуть внесені до Комітету оверсайту, передбачатимуть визначення запасного механізму обрахунку індексу на випадок, якщо за основним алгоритмом його обрахувати неможливо, визначення політики поводження з помилками та системи оцінки правдоподібності вхідних даних, затвердження процедур перегляду методики тощо.

Під час обговорення зазначених питань окремі учасники засідання зауважили, що внаслідок структурних особливостей міжбанківського ринку його сегмент незабезпечених угод є відносно незначним. Внаслідок цього, на їх думку, було б варто розглянути доцільність використання у якості основного індикатора грошового ринку індексу, побудованого на основі угод своп. Утім, представники НБУ висловили думку, що індикатор грошового ринку має відображати вартість гривневих ресурсів, а не різницю між ставками у гривні та валюті. Водночас, проблема низької активності сегменту незабезпечених угод, на думку фахівців НБУ, може бути вирішена через включення до обрахунку індексу угод, які банки укладають на грошовому ринку з НБУ.

Також окремими учасниками піднімалося питання можливості обрахунку еталонних індикаторів грошового ринку на інший термін (тиждень, місяць). На це представники НБУ та представник ЄБРР зауважили, що такі індикатори в світі не вважаються достатньо

репрезентативними для ринку і що довгострокова відсоткова ставка насправді є відображенням ставки овернайт, а її розрахункове значення (на будь-який строк) може бути отримане виходячи із ставки овернайт з використанням механізму компаундингу.

Розглядаючи питання індикаторів валютного ринку, учасникам наради було поставлено питання, який саме валютний індикатор був би найбільш прийнятним для здійснення розрахунків за угодами купівлі/продажу іноземної валюти на умовах форвард без поставки базового активу (NDF). Зокрема, на сьогодні НБУ обраховує 2 індикатори валютного ринку (обидва – як середньозважене значення за угодами за день на момент обрахунку): офіційний курс гривні до іноземних валют та довідкове значення курсу гривні до долара США на 12 годин. Також учасникам ринку доступні індикатори, що обраховуються торгівельно-інформаційними системами Bloomberg та Refinitive як фіксінги на певний момент часу.

Під час обговорення учасники наради зійшлися на думці, що існуючих індикаторів наразі достатньо і розгляд питання щодо їх удосконалення та/або запровадження обрахунку нового індикатора буде на часі лише тоді, коли будуть вирішені інші питання, що стримують розвиток ринку NDF в Україні.

Питання 3: Підходи до проведення Національним банком України операцій своп процентної ставки (IRS) (спікери **Олександр Арсенюк** – начальник управління оперативного регулювання грошово-кредитного ринку Департаменту відкритих ринків НБУ, **Микола Селехман** – заступник директора Департаменту відкритих ринків – начальник управління операцій на відкритому ринку та розміщення державних цінних паперів НБУ).

Представники Національного банку проінформували банки стосовно намірів НБУ у другому півріччі 2020 р. вдатися до проведення з банками операцій своп процентної ставки. Головна мета цього – дати старт розвитку ринку таких інструментів в Україні. Національний банк зацікавлений в цьому, оскільки це дасть змогу посилити процентний канал монетарної трансмісії та сприятиме розвитку довгострокового кредитування через нівелювання процентного ризику. Національний банк вже нормативно розширив периметр завдань процентної політики, а також завершує підготовку нормативного акту, який регулюватиме проведення такого свопу процентної ставки.

Національний банк планує, що на першому етапі загальний обсяг операцій IRS з банками може становити близько 5% від портфелю

кредитів, наданих банками в національній валюті юридичним та фізичним особам (це на сьогодні 11-12 млрд. грн.). Операції своп процентної ставки проводитиметься у формі аукціону на термін до 2 років з періодичністю сплати процентних платежів раз на місяць. Гранична фіксована процентна ставка за такими операціями буде розраховуватися виходячи з прогнозу Національного банку щодо облікової ставки, який публікується в Макроекономічному прогнозі НБУ.

Учасники засідання з інтересом сприйняли інформацію НБУ про плани щодо запровадження нового інструменту. Окремі питання технічного характеру було вирішено обговорити більш детально на наступному засіданні Контактної групи. Водночас Олег Чурій звернувся до банків із проханням вже зараз почати опрацьовувати внутрішні процедури проведення таких операцій, аби у II півріччі 2020 р. бути готовими до активної участі в аукціонах Національного банку.

Питання 4: Окремі питання проведення банками операцій з купівлі/продажу іноземної валюти на умовах форвардів без поставки базового активу (NDF) (спікер Тетяна Попович – директор з ринків капіталу АТ «Альфа-банк»).

Під час презентації було зазначено, що різні оцінки «збитків» від ревальвації гривні минулого року, які лунають з різних боків, насправді демонструють низький рівень використання підприємствами в своїй діяльності інструментів хеджування валютних ризиків. Навіть попри те, що нормативні можливості для цього останнім часом розширилися.

Досвід АТ «Альфа-банк», як одного з перших банків, що почав укладати із своїми клієнтами угоди NDF, свідчить, що з клієнтами ще треба проводити багато роз'яснювальної роботи стосовно переваг та вигод від використання такого інструменту, який є більш гнучким порівняно із форвардною угодою з поставкою базового активу.

Під час презентації була представлена бухгалтерська модель обліку операцій NDF, а також обговорені питання можливих податкових наслідків таких операцій. Окремі учасники наради висловили думку щодо доцільності отримання узагальнених роз'яснень від податкових органів стосовно цих питань. У якості індикатора (бенчмарка) для проведення розрахунків за такими операціями АТ «Альфа-банк» використовує довідкове значення курсу гривні до долара США на 12 годин, яке щоденно обраховує Національний банк.

Перелік учасників зустрічі

Національний банк України	Олег ЧУРІЙ
Національний банк України	Сергій ПОНОМАРЕНКО
Національний банк України	Олександр АРСЕНЮК
Національний банк України	Микола СЕЛЕХМАН
Національний банк України	Наталія ВАГІНА
представник Європейського банку реконструкції та розвитку	Аксель ВАН НЕДЕРВЕЄН
представник Європейського банку реконструкції та розвитку	Андрій ДАБІЖА
АТ “Ощадбанк”	Олена ДОМАНОВА
АБ “УКРГАЗБАНК”	Олексій ЄФРЕМОВ
АТ КБ “ПриватБанк”	Юрій Спасов
АТ “Укресімбанк”	Олег СЕКУН
АТ “Райффайзен Банк Аваль”	Юрій ГРИНЕНКО
АТ “ОТП БАНК”	Антон КОВАЛЕНКО
АТ “СБЕРБАНК”	Олександр КОЗАЧОК
АТ “КРЕДОБАНК”	Юрій МАЛЮК
АТ “КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК”	В'ячеслав ОЗЕРОВ
АТ “ПроКредит банк”	Людмила ПИЛИПІВ
АТ “АЛЬФА-БАНК”	Тетяна ПОПОВИЧ
АТ “СІТІБАНК”	Владислав СОЧИНСЬКИЙ
АТ “ПроКредит банк”	Костянтин РАДЧЕНКО
АТ “УКРСИББАНК”	Дмитро ЦАПЕНКО
АТ “БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАО- ЩАДЖЕНЬ”	Олександр БОРЩУК
АТ “КРИСТАЛБАНК”	Карл ВАРГА
АТ “УНІВЕРСАЛ БАНК”	Олексій ДМИТРИЄВ

АТ “БАНК АЛЪЯНС”
АТ “Мегабанк”
АТ “ТАСКОМБАНК”
АТ “БАНК АВАНГАРД”
АТ “ПУМБ”
АКБ “ІНДУСТРІАЛБАНК”

Станіслав ЛИСЯНСЬКИЙ
Андрій ОЛІЙНИК
Владислав ПАРЬОХА
В'ячеслав СЕРЕДА
Антон СТАДНИК
Михайло СТЕЦЮК

Юрій КРУТЬ
Павло БАКЛАНОВ